

07.01.2020

POL-2019-70020

Jakelun mukaan

Viite: SMDno-2019-1029, SM016:00/2019, SM1929467

Poliisihallituksen lausunto: HE luonnos poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

1 Asia

Sisäministeriö on valmistellut hallituksen esitysluonnoksen poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja pyytänyt muun ohella Poliisihallituksen lausuntoa. Poliisihallitus on aiemmin osallistunut luonnoksen valmistelun yhteydessä käytäviin keskusteluihin sisäministeriön kanssa.

Asiallisesti luonnoksessa on poliisin osalta kyse muutostavoitteesta koskien poliisiylijohtajan ja Poliisihallituksen ilmoitusvelvollisuutta sisäministeriölle sekä esityksestä poliisilaitosten poliisipäälliköiden nimittämistoimivaltan siirtämisestä sisäministeriöstä takaisin poliisiylijohtajalle.

2 Tausta; poliisin hallintorakenneuudistukset (PORA I-III)

2000-luvulla poliisissa toteutetut rakenneuudistukset (PORA I-III) ovat muokanneet poliisin hallintoa, ja erityisesti sisäministeriön ja poliisin välistä suhdetta. Ennen vuotta 2010 poliisin hallintomalli oli kolmiportainen; ylijohto oli sisäasiainministeriön poliisiosastolla, aluehallintoviranomaisena toimivat lääninhallitukset ja näiden alaisena paikallishallintoviranomaisina kihlakunnan poliisilaitokset, lukuun ottamatta ministeriön alaisena paikallishallintoviranomaisena toiminutta Helsingin kihlakunnan poliisilaitosta. Suoraan ministeriön alaisena olivat myös Keskusrikospoliisi, Suojelupoliisi, liikkuva poliisi, Poliisi(ammattikorkea)koulu sekä Poliisin tekniikkakeskus.

Vuoden 2010 hallintorakenneuudistusta edelsi vuonna 2009 voimaan tullut paikallispoliisin toiminnan järjestämistä koskenut lakiuudistus, jolla mahdollistettiin yhtä kihlakuntaa laajemmat toimialueet, ja siten vähennettiin poliisilaitosten määrää 90 poliisilaitoksesta 24:ään.

Myöhemmin vuoden 2010 rakenneuudistuksella (PORA II) luotiin uusi, kaksiportainen ohjaus- ja johtamismalli, jolla uudeksi keskushallintoviranomaiseksi perustettiin Poliisihallitus. Poliisihallitus säädettiin ohjaamaan ja johtamaan operatiivista poliisitoimintaa sekä vastaamaan poliisiyksiköiden tulosohtauksesta. Sisä(asiain)ministeriöllä ei uudistuksen myötä enää ollut operatiivisiin tehtäviin liittyvää toimivaltaa, vaan sisäasiainministeriön tehtävät – kuten nykyiselläänkin sisäministeriön tehtävät – keskittyivät toimialan strategiseen ja poliittiseen ohjaukseen.¹

---

¹ HE 58/2009 vp, s.9
POLIISIHALLITUS
Asemapäällikönkatu 14, PL 22, 00521 HELSINKI
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puh. +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780

Viimeisimmässä, vuonna 2014 voimaantulleessa, hallintorakenneuudistuksessa (PORA III) keskityttiin toiminnan tehostamiseen, mm. vähentämällä poliisilaitosten määrää edelleen 24:stä 11:sta, purkamalla poliisin vastualueet aluehallintovirastoissa sekä keventämällä Poliisihallituksen rakentamista.

Lausunnon kohteena olevan hallituksen esitysluonnos osaltaan muuttaisi poliisihallinnon säädettyä ilmoitusvelvollisuutta sekä poliisilaitoksen päällikön nimittämistoimivaltaa koskevaa sääntelyä vastaamaan paremmin PORA-uudistuksissa syntynyttä olosuhdetta, jossa sisäministeriölle säilytetään poliisin toimialalla strategista ja Poliisihallitukselle strategis-operatiivista ohjaustoimivaltaa – jälkimmäisen toimiessa poliisin ylijhtona.

3 Lausunto

3.1 Nimittämistoimivallasta (ehdotettu PolHL 14 §)

Ehdotuksen mukaisesti poliisilaitoksen päällikön nimittäisi poliisiylijohtaja.

Taustaksi todetaan, että aiemmin ylimmän poliisijohdon virkojen nimittämisestä säädettiin poliisin hallinnosta annetussa asetuksessa. Paikallispoliisin poliisipäälliköiden nimittämistoimivalta oli poliisiylijohtajalla, kunnes se siirtyi 1.2.2014 voimaan tulleella asetusmuutoksella Poliisihallitukselta sisäministeriölle, kuitenkin siten, että päätöksenteossa kuullaan poliisiylijohtajaa. Muutos toteutettiin v. 2014 alussa voimaan tulleen ns. PORA III -hallintorakenneuudistuksen jälkeen. Nimittämistoimivalta on sittemmin v. 2017 viety asetustasolta poliisin hallinnosta annettuun lakiin (PolHL muutos L 48/2017). Voimassa olevan poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 14 §:ssä säädetään poliisilaitosten poliisipäällikön nimittämisestä, jonka tekee 14.2 §:n mukaan sisäministeriö, kuultuaan poliisiylijohtajaa. Sen sijaan poliisiylijohtajan kuulemisvelvoitetta ei ole säädetty Poliisihallituksen alaisen Keskusrikospoliisin päällikön ja Poliisihallituksen alaisen Poliisiammattikorkeakoulun rehtorin nimittämisen yhteyteen. Keskusrikospoliisin päällikön nimittää valtioneuvosto (PolHL 12.1 §) ja Poliisiammattikorkeakoulun rehtorin sisäministeriö (Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain 1164/2013, 8 §).

Asiallisesti poliisipäälliköiden nimitykset ovat nykyisin kaikki määräaikaista. Alle vuoden kestävään määräaikaiseen virkaan poliisipäällikön nimittää poliisiylijohtaja ja yli vuoden virkaan sisäministeriö, jo mainitusti kuultuaan poliisiylijohtajaa. Näin ollen nykyrakenteessa nimittämistoimivalta on jakautunut kahdelle viranomaiselle. Nyt ehdotettu uudistus *selkeyttäisi tilannetta ja systematisoisi* käytänteitä, kun poliisipäälliköiden nimitystoimivalta olisi kaikissa tapauksissa samalla viranomaisella.

Nimittämistoimivallan palauttamisesta Poliisihallitukselle on systemaattisuuden ohella useita tarpeita ja lähtökohtana on jo puhtaasti *poliisiylijohtajan lakitasoinen asema kaikkien poliisimiesten esimiehenä* ja tulosvastuullisena tahona paitsi Poliisihallituksen myös sen alaisen hallinnon toiminnasta.

Lisäksi korostetaan nimittämistoimivallan merkitystä keskeisenä *johtamista tukevana välineenä*. Poliisihallitus vastaa poliisin keskushallintoviranomaisena alaiensa poliisiyksiköiden tulosohjauksesta ja voimavarojen suunnasta. Poliisihallitus kohdistaa alaiseensa poliisihallintoon myös hallinnollista ja tarvittaessa operatiivista ohjausta sekä vahvistaa poliisin toimintalinjat. Poliisin pyrkimyksenä on olla mahdollisimman yhtenäinen ja tulokkyinen kokonaisuus. Poliisiylijohtajalle keskitetty nimittämistoimivalta tukisi, selkeyttäisi ja tehostaisi Poliisihallituksen johtamista suhteessa poliisipäälliköihin ja sitä kautta edelleen strategisten tavoitteiden läpivientiä alaiseen hallintoon.

Samalla *vahvistettaisiin poliisipäälliköiden tulosvastuullisuutta sekä tehostettaisiin* heihin kohdistuvaa ja toisaalta heidän itse suorittamaa *esimiesvalvontaa*. Kokonaisuutena Poliisihallituksen keskushallintoviranomaisen tehtävän ytimeen kuuluva tulosohjausprosessi virtaviivaistuisi. Lisäksi sisäministeriön ja Poliisihallituksen välinen osin epäselvä rajapinta ja roolitus selkeytyisi suhteessa poliisiyksiköihin.

Poliisiylijohtajalle siirrettävä nimittämistoimivalta voisi myös vahvistaa *nimittämisten ulkoista objektiivisuutta* ja vähentää yhteiskunnassa esiintyviä poliisin politisoitumisväitteitä.

Nimittämistoimivallan yhteydessä loogisesti siirtyy myös *virkamiesoikeudellinen vastuu*. On osin ongelmallista, että Poliisihallituksen alaisessa poliisissa voi nyt olla vireillä poliisipäälliköitä koskevia virkamiesoikeudellisia asioita, joista osaa kontrolloi ministeriö (vakituiset ja yli vuoden määräaikaikaiset virat) ja osaa Poliisihallitus (alle vuoden määräaikaikaiset virat). Lisäksi poliisipäälliköitä koskevia kanteluita voi olla vireillä sekä ministeriössä että Poliisihallituksessa, vaikka niistä suurin osa käsitellään jo nykyisin Poliisihallituksessa. Hallintorakenteen selkeyden ja virkamiesoikeudellisten prosessien ja ratkaisujen systemaattisuuden näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista, ettei poliisipäälliköiden virkamiesoikeudellinen rooli vaihtelisi Poliisihallituksen alaisten poliisilaitosten päälliköiden osalta, vaan se keskitettäisiin yhdelle esimiesvirastolle; Poliisihallitukseen.

Kokonaisuutena nimittämistoimivallan muuttaminen lausunnon kohteena olevaan hallituksen esityksen luonnoksen mukaiseen muotoon (ehdotettu PolHL 14 §) palvelisi ja vahvistaisi poliisin valtakunnallista systemaattisuutta – sisäisesti että ulkoisesti – ja ennen kaikkea; tehostaisi ja selkeyttäisi johtamista. Poliisihallitus kannattaa sisäministeriön esittämää muutosta nimittämistoimivallan osalta sellaisenaan.

3.2 Ilmoittamisvelvollisuudesta (ehdotetut PolHL 4 ja 4 a §:t)

3.2.1 4 §; Poliisihallituksen alaisen yksikön ilmoitusvelvollisuus ja poliisiylijohtajan devoluutio-oikeus

Ehdotettu PolHL 4 § 3 ja 4 mom.

Poliisihallituksen alaisen yksikön on ilmoitettava Poliisihallitukselle sellaisesta suunnittelemaastaan hallinnon sisäisestä ratkaisusta tai olosuhteen muutoksesta, jolla voi olla laatunsa tai laajuutensa vuoksi merkittävää vaikutusta Poliisihallituksen hyväksymien yksikön tulostavoitteiden tai toimintalinjojen toteutumiseen.

Poliisiylijohtaja voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen 3 momentissa tarkoitetun hallinnon sisäisen asian, joka on säädetty muun poliisin henkilöstöön kuuluvan virkamiehen ratkaistavaksi.

On perusteltua siirtää nykyisestä PolHL 4 a §:stä (Poliisihallitusta ja Suojelupoliisia koskeva yhdistelmäpykälä) puhtaasti Poliisihallitusta koskevat osiot (eli 3 ja 4 mom. sisällöt) Poliisihallitusta yksin koskevaan PolHL 4 §:ään. Ehdotetun PolHL 4 §:n 3 ja 4 momentit (Poliisihallituksen alaisten yksiköiden ilmoittamisvelvollisuus ja poliisiylijohtajan devoluutio-oikeus) vastaisivat sisällöltään täysin voimassaolevaa lainsäädäntöä. Kyseessä olisi siten lähinnä tekninen muutos.

Koska hallituksen esityksen tavoitteena on kuitenkin *kokonaisuudessaan* selkeyttää poliisihallinnon ohjausta ja tiedonkulkua; esitetään, että poliisiylijohtajan devoluutio-oikeuden piiriä laajennettaisiin kaikkiin alaisen hallinnon asioihin, poistamalla ehdotetusta 4 §:n 4 momentista devoluution käyttöalan rajaajana viittaus 4 §:n 3 momenttiin. Devoluutio-oikeuden käyttö on verraten harvinaista, mutta silloin jos sitä on tarpeen soveltaa, olisi selkeintä, että käyttöala olisi tilanteiden ennakoimattomuuden vuoksi laaja. Tämä on perusteltua jo siksi, että poliisiylijohtaja on kaikkien poliisimiesten esimies. Poliisiylijohtajan devoluutio-oikeutta voitaisiin toki ohjata yksityiskohtaisissa perusteluissa, joihin voi olla tarkoituksenmukaisinta kirjata otto-oikeuden käytön tulevan käytännössä kysymykseen tilanteissa, joilla on merkittävää tai laajaa vaikutusta (laatu ja laajuus) poliisin tai poliisiyksikön toimintaan, toimintalinjoihin tai maineeseen.

Lisäksi esitetään, että Poliisihallituksen alaisten poliisiyksiköiden ilmoittamisvelvollisuutta muutettaisiin kattamaan myös asiat, joilla voi olla merkittävää vaikutusta poliisin toimintalinjojen toteutumiseen. Perusteena todetaan, että poliisiyksiköissä voi olla asioita, joilla on vaikutusta yksikön toimintalinjojen sijaan koko poliisin toimintalinjoihin ja ilmoitusvelvollisuuden käyttöalaa olisi perusteltua laajentaa tähän suuntaan. Ilmoitusvelvollisuus toteutuu jo nyt käytännössä näin, jolloin reaalitilanne vain kodifioitaisiin lakiin.

Nyt mainittu laajennusesitys selventäisi oikeustilaa ja käytännön työtä, olematta kuitenkaan vaikutuksiltaan mistään suunnasta ajatellen tarpeelloman laaja. Asiallisesti muutoksella kanavoituisi nykyistä paremmin Poliisihallituksen alaisista yksiköistä Poliisihallitukselle nimenomaan sellaista koko poliisin toimintalinjoihin vaikuttavaa tietoa, jota voitaisiin ilmoittaa PolHL 4 a §:n perusteella edelleen sisäministeriölle. Tilannekuvan kannalta PolHL 4 § 3 mom. laajennusesitys olisikin myös ja erityisesti sisäministeriön oman tiedonsaannin varmistamiseksi tarkoituksenmukaista.

Esitetään ehdotetun PolHL 4 §:n korjaamista 3 ja 4 momenttien osalta seuraavaan muotoon (muutosesitys kursivissa boldattuna):

4 § (10.7.2015/860)
Poliisihallitus

Poliisihallituksen alaisen yksikön on ilmoitettava Poliisihallitukselle sellaisesta suunnittelemaastaan hallinnon sisäisestä ratkaisusta tai olosuhteen muutoksesta, jolla voi olla laatunsa tai laajuutensa

vuoksi merkittävää vaikutusta Poliisihallituksen hyväksymien yksikön tulostavoitteiden tai toimintalinjojen toteutumiseen **taikka poliisin toimintalinjoihin**.

Poliisiylijohtaja voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen ~~3 momentissa tarkoitettun~~ hallinnon sisäisen asian, joka on säädetty muun poliisin henkilöstöön kuuluvan virkamiehen ratkaistavaksi.

3.2.2 4 a § poliisiylijohtajan ja Poliisihallituksen ilmoitusvelvollisuudesta

Yleistä

Ehdotettu PolHL 4 a §

Poliisiylijohtajan ja suojelupoliisin päällikön on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava sisäministerille sekä sisäministeriön kansliapäällikölle ja asianomaista toimialaa ohjaavan osaston tai yksikön päällikölle yhteiskunnallisesti merkittävistä toimialaa koskevista asioista.

Poliisiylijohtaja pitää sisäministeriön tietoisena Poliisihallituksen toimialaa koskevista asioista. Suojelupoliisin päällikkö pitää sisäministeriön tietoisena suojelupoliisin toimialaa koskevista asioista.

Poliisihallituksen ja suojelupoliisin on ilmoittaessaan valtioneuvoston tilannekeskukselle valtioneuvoston tilannekeskuksesta annetun lain (300/2017) 2 §:ssä tarkoitetusta turvallisuustapahtumasta ilmoitettava vastaavat tiedot sisäministeriölle.

Edellä 3 momentissa tarkoitettut tiedot voidaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä siten kuin valtioneuvoston tilannekeskuksesta annetun lain 3 §:ssä säädetään.

Ehdotettu lakitekstimuutos 4 a §:n osalta asiallisesti aiheuttaisi seuraavat vaikutukset:

a) laajentaisi poliisiylijohtajalle nykyisin kuuluvan sisäministerin erityisen informointivelvollisuuden henkilöpiiriä. Informointivelvollisuuden alaan kuulisivat ministerin ohella myös kansliapäällikkö ja poliisiosaston osastopäällikkö;

b) nykyinen PolHL 4 a §:n 1 mom. mukainen Suojelupoliisin päällikön informointivelvollisuus poliisiylijohtajalle poistuisi. Tällä ei ole käytännön merkitystä, koska poliisiylijohtaja ja Suojelupoliisin päällikkö tapaavat ja vaihtavat tietoja säännöllisesti jo muutoin;

c) Poliisiylijohtajan taholta toteutettava sisäministeriön tietoisena pito laajenisi Poliisihallitusta koskevista asioista Poliisihallituksen toimialaa koskeviin asioihin;

d) laista perustellusti poistettaisiin tarpeeton viittaus siitä, että poliisiylijohtajan osallistumisesta turvallisuusasioiden käsittelyyn ministeriössä säädetään erikseen;

e) pykälään tulisi oma kohtansa tiedonluovutuksesta sisäministeriölle valtioneuvoston tilannekeskukselle menevien turvallisuustapahtumatietojen osalta.

Erityistä

Jäljempänä perustellaan vaikutuksia a, c ja e laajemmin siltä osin kuin niillä katsotaan olevan erityistä merkitystä Poliisihallitukselle.

Ehdotettu PolHL 4 a § 1 mom (Henkilöpiirin laajennus, vaikutus a)

Poliisihallitus kannattaa edellä kohdassa a) mainittua henkilöpiirin laajentamista. Säännös on käytännössä kirjoitettu Poliisihallituksen valmistelun aikana esittämään muotoon. On perusteltua, että kansliapäällikölle ja poliisiosaston osastopäällikölle voidaan antaa samat tiedot kuin sisäministerille. Nykyiselläänkin voimassa olevan PolHL 4 a § 2 mom. perusteluteksteissä mainittu lainsäätäjän tarkoittama Poliisihallitusta koskevien asioiden henkilöpiiri (Smi, kp, PO op) on käytännössä lähes mahdollistanut nyt tavoiteltua vastaavan tiedonannon.

Se, että PolHL 4 a § 1 mom. sisältää määreen salassapitosäännösten esitämättä, selventää käytännön toimintaa edelleen ja luo myös eroa PolHL 4 a § 2 momenttiin, jossa vastaavaa määrettä ei ole. Tämä on perusteltu ja hyvä rakenne. Säännöskohtaisissa perusteluissa on vielä todettu, että salassapidon esitämättä sisältää kuitenkin harkintavaltaa, sillä salassa pidettävän tiedon luovutus on oltava välttämätöntä ministeriön tehtävien hoitamisen kannalta. Näin 4 a 1 mom salassapidon poistava säännös ei ole kategorinen ja perustelut korostavat yksityiskohtaisen tiedonannon pääsääntöistä tarpeettomuutta ainakin esitutkintaa koskevista asioista.

Lisäksi hallituksen esitysluonnoksen säännöskohtaisiin perusteluihin on hyvin kirjattu se, ettei ilmoitusvelvollisuus olisi poliisiylijohtajan henkilöön sidottu, vaan myös päällikön sijaisena oleva tai erikseen tehtävään määrätty (esim. varallaolopäivystäjä) voisi täyttää ilmoitusvelvollisuuden.

Erikseen korostetaan, että hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin olisi syytä kirjata myös Suojelupoliisin toiminnassa seikkoja, joita tulisi yhteiskunnallisesti merkittävänä asioina informoida. Nyt perusteluissa mainitaan esimerkkeinä poliisitoiminnan erityistilanteet ja esitutkinta, jotka viittaavat asiallisesti Poliisihallituksen alaisten yksiköiden toimintaan, eivät Suojelupoliisiin. Kun 4 a § 1 mom. koskee sekä Poliisihallituksen että Suojelupoliisin päällikköä, olisi informointiesimerkkejä hyvä olla molemmista suunnista.

Ehdotettu PolHL 4 a § 2 mom (sisäministeriön tietoisena pito Poliisihallituksen toimialaa koskevista asioista, vaikutus c)

Poliisiylijohtajan taholta toteutettava sisäministeriön tietoisena pito muuttuisi Poliisihallitusta koskevista asioista Poliisihallituksen toimialaa koskeviin asioihin. Kyseessä olisi merkittävä laajennus, koska asiallisesti tietoisena pito kattaisi kaikki poliisin toimialan asiakokonaisuudet, ilman harkintaa ohjaavaa rajausta. Hallituksen esitysluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa ei kuitenkaan mitenkään avata laajennuksen tarvetta.

Esitystä ei lähtökohtaisesti kannata, eikä sillä nähdä perustetta. PolHL 4 a 1 mom. uudella muotoilulla voitaisiin itsestään toteuttaa tarvittava tiedonan-

to ilman, että poliisiylijohtaja joutuisi 4 a 2 momentin liian yleisluonteisen muotoilun takia arviomaan, mitä kaikkea muuta kuin 4 a 1 mom. tarkoitettua yhteiskunnallisesti merkittävää tulisi kulloinkin poliisin toimialalta ilmoittaa ja kenelle.

Säännöskohtaisissa perusteluissa ei myöskään mainita sitä, mitä sisäministeriöllä tarkoitetaan, ts. kenen nimenomaisen luonnollisen henkilön tietoisena pito tulisi täyttää, ja voidaanko tämä toteuttaa 4 a §:n 1 mom. mainitun tavoin myös poliisiylijohtajan sijaisen tai tehtävään erikseen määrätyn toimesta. Voimassa olevassa PolHL 4 a §:n 2 momentissa henkilöpiiri on rajattu hallituksen esityksen perusteluissa koskemaan henkilöpiiriä sisäministeri, kansliapäällikkö, poliisiosaston osastopäällikkö. Tästä olisi hyvä pitää hierarkiatasojen mukaisesti kiinni jatkossakin.

Esitetyn 4 a § 2 mom ansioksi voidaan kuitenkin todeta, että säännöksen käyttöalan rajoittamattomuudesta huolimatta tiedonluovutuksen muotoilu on ilmoittajalle harkintavaltaa jättävä. Eli mukana on termi *pitää*, eikä säännös sisällä 4 a § 1 mom. tavoin imperatiivia *ilmoitettava*, kuten ei myöskään salassapitovelvollisuuden kumoavaa määrettä. Näin ollen kokonaisuutena tullaan siihen tulkitaan, että poliisiylijohtaja voisi käytännössä itse arvioida, mitä seikkoja ilmoittaa ja kenelle, kunhan ilmoitettavat asiat eivät ole salassa pidettäviä. Vaikka käytännössä voitaisiin menetellä näin, lainsäädännön tarkkarajaisuusvaatimus edellyttää säännöksen ja perusteluiden uudelleen muotoilua. Lopulta perustelluinta olisi edellä todetusti poistaa 4 a § 2 mom. tarpeettomana tai toissijaisesti vähintään tarkkarajaisena se nykymuotoilua vastaavaan tilaan, jossa henkilöpiiri ja käyttöala täsmennetään. 4 a § 2 mom. muotoilu voisi olla näin ollen seuraava:

Poliisiylijohtaja pitää sisäministerin, sisäministeriön kansliapäällikön ja poliisin toimialaa ohjaavan osaston päällikön tietoisena muista Poliisihallitusta koskevista merkittävistä asioista. Suojelupoliisin päällikkö pitää sisäministerin, sisäministeriön kansliapäällikön ja suojelupoliisin toimialaa ohjaavan yksikön päällikön tietoisena muista Suojelupoliisia koskevista merkittävistä asioista.

Ehdotettu PolHL 4 a § 3 mom (tiedonluovutus sisäministeriölle valtioneuvoston tilannekeskukselle menevien turvallisuustapahtumatietojen osalta, vaikutus e)

Hallituksen esityksen luonnoksen säännöskohtaisten perusteluiden mukaan Poliisihallituksen ja Suojelupoliisin olisi jatkossa ilmoitettava vastaavat tiedot sisäministeriölle kuin valtioneuvoston tilannekeskuksesta annetun lain perusteella ilmoitetaan valtioneuvoston tilannekeskukselle. Asiallisesti kyse olisi turvallisuustapahtumatietojen luovutuksesta, joka tehtäisiin perusteluissa tarkemmin yksilöimättömästi ministeriön päivystys- ja varallojärjestelmän mukaisesti. Erikseen korostetaan, että jo nyt nämä tiedot ilmoitetaan ministerille, kansliapäällikölle ja poliisiosaston osastopäällikölle voimassa olevan PolHL 4 a 2 mom. perusteella.

Yleisellä tasolla todetaan, että turvallisuustapahtumatiedot sekä muut poliisin operatiivista tilannekuvaa koskevat tiedot ovat pääosin salassa pidettäviä. Niitä ei lain mukaan voida luovuttaa kolmannelle ilman erityistä toimivaltasäännöstä. Koska erikseen määrättyä henkilöä ei yksilöidä hallituksen esityksen luonnoksessa, vaan yksilöinti tehdään lakia alemman asteisesti (todennäköisesti työjärjestys- tai tehtävämääräystasolla) muutettavissa

olevaan kollektiiviin (päivystys- ja varallaolojärjestelmä), puuttuu kokonaan myös perusteiden määrittely tiedonsaantifunktiolle. Eli mihin nimenomaisiin tehtäviin liittyen sisäministeriössä tarvitaan poliisin salassa pidettävää tietoa turvallisuustapahtumista. Jos lakia muutetaan, tulee tämä peruste olla hallituksen esityksen kivijalkana.

Ehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että "Sisäministeriöstä annetussa valtioneuvoston asetuksen 1 §:ssä sisäministeriön tehtäviin sisältyy yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaaminen. Lisäksi sisäministeriö vastaa poliisin hallinnosta annetun lain 1 §:n mukaisesti poliisin toimialan ohjauksesta ja valvonnasta. Näiden tehtävien hoitaminen edellyttää hallinnonalan tilannekuvan muodostamista ajantasaisesti". Tämä viittaus riittää tiedonsaantiin ministerin, kansliapäällikön ja poliisiosaston osastopäällikön tehtävien yleisluonteisuuden perusteella, mutta sen kautta ei voida perustella SM:n muiden tahojen kategorista tiedonsaantioikeutta akuuteista operatiivisista tilanteista.

Tiedon luovutuksesta säädettäessä perustan tarpeelle luo siihen oikeuttava virkatehtävä, tiedon vastaanottajan tarve sekä välttämättömyys tiedonsaannille. Ne virkatehtävät, joissa poliisin operatiivista tietoa tarvitaan, tulisi määrittää selkeästi auki. Sisäministeriöllä ei kuitenkaan Poliisihallituksen näkemyksen mukaan ole sellaisia päivittäisiä operatiivisia tai muita tehtäviä, jotka perustaisivat kategorisen tiedonsaantioikeuden, lukuun ottamatta ministeriä, kansliapäällikköä ja poliisiosaston osastopäällikköä. Lähtökohteisesti vain tämän henkilöpiirin tehtävät ovat sellaisia, että oikeus poliisin (kaikkeen) tietoon, ml. valtioneuvoston tilannekeskukselle menevät turvallisuustapahtumatiedot voidaan luoda lakiin.

Yhteenvedona strategisen tason perusteet eivät tulisi riittää henkilöpiiriltään määrittelemättömän operatiivisen tiedon jakoon.

Poliisihallitus esittää, että 4 a § 3 mom tulisi kirjata muotoon (muutosesitys kursiivissa boldattuna)

Poliisihallituksen ja suojelupoliisin on ilmoittaessaan valtioneuvoston tilannekeskukselle valtioneuvoston tilannekeskuksesta annetun lain (300/2017) 2 §:ssä tarkoitetusta turvallisuustapahtumasta ilmoitettava vastaavat tiedot ***sisäministerille sekä sisäministeriön kansliapäällikölle ja asianomaista toimialaa ohjaavan osaston tai yksikön päällikölle.***

Poliisijohtajan sijaisena
Poliisiylitarkastaja

Janne Paavola

Poliisiylitarkastaja

Mikko Eränen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 07.01.2020 klo 14:15. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimista.

Jakelu

kirjaamo@intermin.fi

Tiedoksi

lainsaadantoyksikko_poliisosasto@intermin.fi

Poliisiylijohdaja

Poliisihallituksen yksiköiden päälliköt